

Problems Encountered by Iraqi Students while Learning Turkish and Suggesions

(University of Mosul, College of Arts, Turkish Language and Literature Department as a Sample)

Ali Abd-Allah Jajo

Asst. Lect./ Directorate General of Education in Nineveh Governorate

Article information

Article history:

Received September 14, 2022

Review October 10, 2022

Accepted October 12, 2022

Available online June 1, 2023

Keywords:

Teaching Turkish,
Teaching Turkish in Iraq, Iraqi
Students,
Difficulties of Turkish Teaching.

Correspondence:

Ali Abd-Allah Jajo

alicancecolu@uomosul.edu.iq

Abstract

The difficulties experienced by new language learners other than their mother tongue depend on the vocal and verbal determinants in the nature of the language. Some important determining points in the nature of a language are: grammar, difficulties in reading, writing, listening, and speaking. It should be known that each of them has a different difficulty for students learning Turkish. This research aims at identifying the problems faced by fourth-grade students learning Turkish in the Department of Turkish Language and Literature, College of Arts, University of Mosul during the academic year 2021-2022, and to offer solutions for them. Within the scope of the research, data are collected from the students learning Turkish in the above-mentioned department by using a semi-structured interview form. Qualitative data analysis techniques are used on the collected data. Questions about language skills are presented to students based on the Common European Framework of Reference for Languages. The topics presented to the students in the research are grouped under four main headings: language skills, grammar, language education, and materials that are taught in the department. There are a total of 25 questions under these headings. Throughout this research, the problems arising from the language characteristics of Turkish, basic language skills, grammar and the method of teaching the lessons are determined in line with the opinions of the students. At the end of the research, suggestions are presented to solve the identified problems..

Iraklı Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Musul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Örneği)

Özet:

Günümüzde uluslararası kültürel, turistik, siyasî, ticarî, münasebetlerin artması ve Türkiye'nin geleceğin dünyasının şekillenmesinde önemli role sahip olması dolayısıyla, Türkçenin önemi giderek artmaktadır. Ana dilleri dışında yeni dil öğrenenlerin yaşadıkları zorluklar dilin doğasındaki ses ve sözlü belirleyicilere bağlı olmaktadır. Bir dilin doğasındaki önemli bazı belirleyici noktalar; dil bilgisi, okuma, yazma, dinleme ve konuşmadaki zorluklar olarak sınıflandırılmaktadır. Her birinin Türkçe öğrenen öğrenciler için ayrı bir zorluğu olduğu bilinmelidir. Bu araştırmanın amacı, 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılı Musul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Türkçe öğrenen dördüncü sınıftaki öğrencilerin karşılaştıkları sorunları belirlemek ve bunlara yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Araştırma kapsamında yukarıda adı geçen bölümde Türkçe öğrenen öğrencilerden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Toplanan veriler üzerinde nitel veri analiz teknikleri kullanılmıştır. Dil becerileriyle ilgili sorular, öğrencilere Avrupa Diller Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nden hareketle sunulmuştur. Çalışmada öğrencilere sunulan konular dört ana başlık etrafında toplanmış olup, bu başlıklar; dil becerileri, dil bilgisi, dil eğitimi, öğretim elamanları ve materyaldir. Bu başlıklar altında toplam 25 soru yer almıştır. Bu araştırmayla Türkçenin dil özelliklerinden, temel dil becerilerinden, dilbilgisinden, derslerin işleme yönteminden kaynaklanan sorunlar öğrencilerin görüşleri doğrultusunda tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin telaffuz, dinleme, ses bilgisi, ekler, fiilimsi vb. konularda daha fazla sorun yaşadığı belirlenmiştir. Araştırmanın sonunda, belirlenen sorunları çözmek için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretimi, Irak'ta Türkçe Öğretimi, Iraklı Öğrenciler, Türkçe Öğretim Sorunları.

الصعوبات التي تواجه الطلبة العراقيين في تعلم اللغة التركية والمقترحات (جامعة الموصل-كلية الآداب-قسم اللغة التركية انموذجاً)

*** علي عبدالله ججو**

المستخلص :

تعتمد الصعوبات التي يواجهها متعلمي اللغات الأجنبية على المحددات الصوتية واللفظية حسب طبيعة اللغة ، إذ يتم تصنيف بعض النقاط المهمة في طبيعة اللغة على النحو الآتي: القواعد ، صعوبات في القراءة والكتابة والاستماع والتحدث. فيجب أن يكون معلوماً لدى القارئ مدى صعوبة هذه المهارات عند بعض الطلاب الذين يتعلمون اللغة ، والهدف من هذا البحث هو التعرف على المشاكل التي يواجهها طلاب المرحلة الرابعة الذين يتعلمون اللغة التركية في القسم للعام الدراسي 2021-2022، وتقديم الحلول لها ، كما تم جمع البيانات من الطلاب الذين يتعلمون اللغة التركية باستخدام نموذج مقابلة شبه منظم ، واعتماد تقنيات تحليل البيانات النوعية على البيانات التي تم جمعها ، وتم تقديم أسئلة حول المهارات اللغوية للطلاب بناءً على الإطار الأوروبي المرجعي المشترك للغات ، وكما تم تجميع الموضوعات المقدمة للطلاب في الدراسة تحت اربعة عناوين رئيسية هي: المهارات اللغوية وقواعد اللغة وتعليم اللغة والمواد التي يتم تدريسها في القسم

، وكان هناك 25 سؤالاً تحت هذه العناوين في هذا البحث ، ومن هنا تم تحديد المشكلات الناشئة عن الخصائص اللغوية التركيبية، ومهارات اللغة الأساسية ، والقواعد ، وطريقة تدريس المواد بما يتماشى مع آراء الطلاب ، وفي نهاية البحث تم تقديم اقتراحات لحل المشكلات التي تم تحديدها.

الكلمات المفتاحية: تدريس اللغة التركية ، تدريس اللغة التركية في العراق، الطلاب العراقيون، صعوبات تدريس اللغة التركية.

1. Giriş

Bu bölümde, araştırmaya ilişkin problem durumu, araştırmacının amacı, önemi; araştırmadaki sayıtlar ve sınırlılıklar yer almaktadır.

1. 1. Problem Durumu

Tarihin karanlık dönemlerinden itibaren insanları diğer canlılardan ayıran en temel unsur olan dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en yaygın ve gelişmiş iletişim aracıdır. Bu açıklamalara dayanarak çeşitli kaynaklarda dil, “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş sosyal bir müessese”¹ olarak tanımlanmaktadır.

Irak'ta yabancı dil bilmek neredeyse bir zorunluluk hâline gelmiştir. Gerek iyi bir eğitim almak, gerek bilimsel, kültürel gelişmeleri takip edip çağı yakalayabilmek, gerekse iyi bir işe girmek için yabancı dil bilmek şarttır. Hatta bazen bir yabancı dil bilmek bile yetmemektedir. Hâl böyle olunca da yabancı dil öğretimi çağımızın en gözde alanlarından biri olmuştur.

Sadece Türkiye'de değil birçok yabancı ülkede Türkçenin öğretildiği görülmektedir. Bu ülkelerden birisi de Irak'tır. Türkçe, Irak'ta hem devlete ait kurumlarda hem de özel eğitim kurumlarında öğretilmektedir. Irak Yüksek Öğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığına bağlı Bağdat, Musul, Kerkük, Selahattin üniversiteleri, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Türkmen Eğitim Müdürlüğü Türkçenin öğretildiği devlet kurumlarıdır. Irak'ta Türkçe eğitimi, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olup bütün derslerinin tamamen Türkçe olduğu okullarda (esas okul) ve sadece haftada bir ya da iki saat Türkçe dersinin verildiği Arapça eğitim veren okullarda (şümül okul) verilmektedir.

Irak'ta Türkçe öğretim faaliyetlerini yürüten kurumların biri de Musul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü gelmektedir. Her dilin öğreniminde olduğu gibi Türkçenin öğreniminde de Musul'da Iraklı öğrenciler çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

Dil öğretimi konusunda yapılan çalışmalar daha çok öğretim sırasında karşılaşılabilecek sorunların en aza indirgenmesi doğrultusundadır. Çünkü sorunlar ortadan kalkar, uygun metotlar ve teknikler uygulanırsa dil öğrenimi kolaylaşacaktır. Dil sorunlarını ortadan kaldırabilmek için öncelikle sorunların tespit edilmesi, nedenlerinin araştırılıp sentezlenerek bir sonuca varılması gerekmektedir. Bu araştırmada Musul Üniversitesi'ndeki Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde bulunan öğrencilerin Türkçe öğreniminde karşılaştıkları sorunları belirlenmiş ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunulmuştur.

1.2. Amaç

Bu araştırmada, Musul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki Türkçe öğrenen Iraklı öğrencilerin karşılaştıkları sorunların ortaya konması ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin sunulması amaçlanmaktadır.

¹ Ergin, Muharrem. *Türk dil bilgisi*. Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1972, s. 1.

1.3. Önem

Irak'ta yabancı diller denilince ilk akla gelen dil Türkçe ve İngilizce gelmektedir. Gerek siyasi gerekse ekonomik gelişmeler Türkçeyi çok sayıda insanın ihtiyaç duyduğu bir dil hâline getirmektedir. Musullu öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları dil sorunları ve çözüm önerilerinin tespit edilmesiyle;

- Türkçe öğrenimi yapan kurum ya da Irak genelindeki Türkçe bölümlerinin işleri kolaylaşacaktır.
- Türkiye Türkçesini öğrenen Iraklı öğrencilerin öğrenimi kolaylaşacaktır.
- Öğrenciler daha kolay ve hızlı Türkçe öğreneceklerdir.
- Türkçe öğretim materyallerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.
- Türkçe öğretimi alanındaki akademik çalışmalar için bir kaynak olacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma Musul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Türkçe öğrenen dördüncü sınıf öğrenciler ile sınırlıdır.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın çalışma evreni, örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir.²

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılı Musul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Türkçe öğrenimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evrene bağlı olarak bölümün dördüncü sınıfı örneklem olarak seçilmiştir.

Örnekleme katılan öğrencilerin kodları, ana dilleri, yaşları ve cinsiyetleri ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 1

Öğrencilerin Kodlarına Göre Dağılımı

Öğrencinin kodu	Ana dili	Yaşı	Cinsiyeti
Ö-1	Arapça	21	Bayan
Ö-2	Arapça	22	Bayan
Ö-3	Arapça	22	Bayan
Ö-4	Arapça	22	Bayan
Ö-5	Arapça	22	Bayan

² Yıldırım, Ali. & Şimşek, Hasan. *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları, Ankara, 2008, s. 39.

Ö-6	Arapça	22	Bayan
Ö-7	Arapça	22	Bayan
Ö-8	Arapça	23	Bayan
Ö-9	Arapça	23	Bayan
Ö-10	Arapça	24	Bayan
Ö-11	Arapça	25	Bayan
Ö-12	Arapça	22	Bay
Ö-13	Arapça	24	Bay
Ö-14	Arapça	24	Bay
Ö-15	Türkmençe	22	Bayan
Ö-16	Türkmençe	23	Bayan
Ö-17	Türkmençe	25	Bayan
Ö-18	Türkmençe	25	Bayan
Ö-19	Türkmençe	25	Bayan
Ö-20	Türkmençe	23	Bay
Ö-21	Türkmençe	23	Bay
Ö-22	Türkmençe	24	Bay
Ö-23	Türkmençe	25	Bay
Ö-24	Türkmençe	26	Bay
Ö-25	Türkmençe	28	Bay

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin kodları açıklanmıştır. Öğrencilerin ana dili, yaşı ve cinsiyeti belirtilmiştir.

Araştırma örnekleminin öğrenci boyutunu oluşturan katılımcıların, uygulanan kişisel bilgi sormacası ile elde edilmiş bilgileri şu şekildedir:

Öğrencilerin cinsiyetleri aşağıdaki gibi dağılım göstermektedir.

Tablo 2

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sıklık	Yüzde
Bayan	16	64
Erkek	9	36
Toplam	25	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere örneklem grubuna dâhil edilen öğrencilerden 16’sı (%64) bayan ve 9’u (%36) erkektir. Bu tabloya göre örnekleme alınan öğrencilerin büyük çoğunluğunu bayanlar oluşturmaktadır.

Öğrencilerin yaşları aşağıdaki gibi dağılım göstermektedir.

Tablo 3

Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Sıklık	Yüzde
21	1	4
22	8	32
23	5	20
24	4	16
25	5	20
26	1	4
28	1	4
Toplam	25	100

Tablo 4

Öğrencilerin Ana Dillerine Göre Dağılımı

Ana dil	Sıklık	Yüzde
Arapça	14	56
Türkmençe	11	44
Toplam	25	100

Tablo 4’te görüldüğü üzere katılımcı öğrencilerin 14’ünün (%56) ana dilinin Arapça ve 11’inin (%44) Türkmençe olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama

Musul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’deki öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırma verilerinin analizinde nitel veri analiz teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada Musul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’de öğrenim gören Iraklı öğrenciler ile görüşme yapılmıştır. Çalışmada öncelikle görüşmelerden elde edilen ses kayıtları yazıya aktarılmıştır. Görüşme verilerinin yazıya aktarılması işleminin ardından araştırmacı tarafından ham veriler üzerinde kodlama yapılmıştır. Belirlenen kodlardan kategoriler oluşturulmuştur. Öğrencilerin görüşlerinden elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılarak öğrencilerin verdikleri yanıtlar sıklıklarına göre sunulmuştur. Ardından “Evet” ve ya “Hayır” cevabına göre, öğrencilerin belirttikleri farklı görüşler yeniden

gruplandırılarak değerlendirilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir.³

4. Bulgu ve Yorumlar

Türkiye Türkçesini öğrenen Musullu öğrenciler; yeni bir ses düzeni, biçim, söz dizimi ve kendi ana dillerinden farklı bir anlam evreni ve anlatım biçimleriyle karşılaşır ve ister istemez bunları kendi ana dilleriyle karşılaştırırlar. Dil bilgisi yapılarını çözümleme yoluna giderler, çeşitli sorunlarla karşılaşır. Sadece dil bilgisi konusunda değil, dinleme-anlama, okuma-anlama, yazma, konuşma gibi konularda da öğrenme deneyimleri yaşarlar ve çeşitli sorunlarla karşılaşır. Dil becerileriyle ilgili soruları, öğrencilere Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nden hareketle sunulmuştur. Yapılan görüşmelerde öğrencilerin karşılaştıkları çeşitli sorunlar dile getirilmiştir.

Bu bölümde temel dil becerileri, dil bilgisi, dil eğitimi, öğretim elamanları ve materyal konularında öğrencilerin durumlarını ifade eden bulgular aşağıda verilmiştir.

4.1. Dil Becerileri

Öğrencilerin öncelikle temel dil becerileriyle ilgili durumları sunulmuştur. Bunlar dinleme, okuma, konuşma ve yazma başlıklarıyla aşağıda sunulmuştur.

4.1.1. Dinleme

Avrupa Diller Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nden⁴ hareketle dördüncü sınıftaki öğrencilerin dinleme becerisiyle ilgili karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgular:

Tablo 5

Öğrencilerin Dinleme Becerisiyle İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
Bildiğiniz bir konuda uzun konuşma metinlerini, sunumları ve işlenen konudaki karmaşık gerekçelendirmeleri, (sebeup ve sonuç durumlarını) anlayabilir misiniz?	5	20
Televizyonda haber yayınlarını ve güncel söyleşileri (sohbetleri) anlayabilir misiniz?	6	19

Tablo 5'teki birinci sorusunun verilerine bakıldığında 5 öğrenci “Evet anlıyorum” ve 20 öğrenci ise “Hayır anlamıyorum” cevabını vermiştir.

Evet anlıyorum cevabını veren 5 öğrenci, bazı kelimeleri anlamadıklarını, hızlı konuşulduğu zaman bazen anlamadıklarını ve kısmen anlamadıklarını beyan etmişlerdir.

Anlamadıklarını ifade eden öğrenciler ise bazılarının görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö-12: “Hayır anlayamam. Çünkü Türkler hızlı konuşuyor ve zor kelimeler kullanıyorlar. Bazı kelime ve cümleleri anlayabilirim.”

Ö-10: “Bilimsel konuları anlayamıyorum. Birçok yabancı kelimeyi anlamakta da zorlanıyorum.”

³ Yıldırım, Ali. & Şimşek, Hasan. a.g.e., s. 40.

⁴ Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi - Öğrenim, Öğretim ve değerlendirme. TC Milli Eğitim Bakanlığı Çevirisi, Telc Yayınları, Frankfurt/Main, Almanya, 2012.

Ö-13: “Uzun uzun konuşulduğunda anlamıyorum. Türkler hızlı konuşuyor.”

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda dinlemeyle ilgili bölümdeki öğrencilere sorulan 2. soruda 6 öğrenci “Evet anlıyorum”, 19 öğrenci ise “Hayır anlamıyorum” cevabını vermiştir.

Görüşme formunun sonuçlarına göre öğrencilerden 19'unun televizyonda haber yayınlarını ve güncel söyleşileri anlamadıkları anlaşılmaktadır. Bu öğrenciler televizyonlarda çok hızlı konuşulduğu ve çeşitli alanlarla ilgili olduğu için anlamakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Hava durumlarını anladığını ifade eden bir öğrenci spor haberleri gibi konuşmaları da anladığını ifade etmiştir. Bu konuda problem yaşayan bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö-14: “Siyasi terimler zor. Haberleri izlediğimde bazen başka bir dilde haber izlediğimi hissediyorum.”

Ö-2: “Bölümdeki hocalarımı anlıyorum ama televizyondaki haberleri anlayamıyorum çünkü birçok siyasi terimler ve yabancı kelimeler kullanıyorlar.”

Ö-9: “Hayır her zaman anlamıyorum ve anlamakta da zorlanıyorum ama hava durumlarını ve spor haberlerini anlayabilirim.”

Ö-25: “Hayır anlayamam çünkü çeşitli alanlarda ve hızlı konuşuyorlar.”

Türkçe öğrenen öğrencilerin dinleme becerisine ilişkin karşılaşılan sorunlar içerisinde öğrencilerin görüşleri doğrultusunda en fazla problemin bazı kelimeleri ve siyasi terimleri anlamama, yerel ağız kullanımı ve hızlı konuşulduğu için anlamama olduğu görülmektedir. Tablodaki orana bakıldığında öğrencilerin dinleme becerisinde büyük problemleri olduğu anlaşılmaktadır. Dil becerilerinin ilk basamağı olan dinleme becerisi, öğretim esnasında üzerinde durulması gereken bir husustur.

4.1.2. Okuma

Öğrencilerin okuma becerisiyle ilgili karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgular:

Tablo 6

Öğrencilerin Okuma Becerisiyle İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
İçlerinde olaylardan, duygulardan, isteklerden söz edilen özel e-postaları, sms, notlar vb. okuyabilir ve anlayabilir misiniz?	25	0
Medeni günümüz sorunlarıyla ilgili makale (gazete köşe yazısı) ve raporları okuyabilir ve anlayabilir misiniz?	25	0

Öğrenciler, içlerinde olaylardan, duygulardan, isteklerden söz edilen özel e-postaları, sms ve notları okuyabilmektedir. Anlamaya ilişkin bir öğrencinin ifadesinde, e-postaya gelen mesajların tüm kelimelerini anlamadığını ve sözlüğe ihtiyacı olduğunu belirtmektedir. Öğrencinin ifadesi şöyledir: “Evet okuyabilirim. Özellikle iletişim şirketlerinden bana mesaj geldiği zaman anlıyorum. e-postaya uzun bir mesaj geldiği zaman da bilmediğim kelimeleri tercüme ediyorum ve bir sorun kalmıyor.” (Ö-4).

Öğrencilerin okuma becerisiyle ilgili herhangi bir sorun yaşamaması bu beceriye ağırlık verildiğini ve öğrencilerin durumlarının iyi olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tümü medeni günümüz sorunlarıyla ilgili makale (gazete köşe yazısı) ve raporları okuyabilmektedirler. Okuduklarını anlama konusuna gelince çeşitli alanlarla ilgili haber ve rapor yazılarını “Evet okuyabilirim” cevabını veren 25 öğrenciden 12’si bazı kelimeleri anlamamaktadır. Bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö-23: “Evet okuyabilirim ama hepsini anlayamam. Çünkü gazete köşe yazıları çeşitli konularda ve haberlerden bahsediyor. Okumamızda bir sorun yok ama sorun anlamaktadır.”

Ö-5: “Evet okuyabilirim ama bazı kelimeleri anlayamıyorum ve bazen sözlüğe ihtiyacım oluyor.”

Türkçe öğrenen öğrencilerin bu maddeyle ilgili herhangi bir sorun yaşamadıklarını ve okumalarının iyi olduğunu teyit etmektedir. Bazı öğrenciler de okuduklarını anlamadıklarını ifade etmişleridir. Bu durum da öğrencinin ezberlediği kelimeler ve kelime hazinesine bağlı olmaktadır.

4.1.3. Konuşma

Avrupa Diller Öğretimi Ortak Çerçeve Metni’nden hareketle öğrencilerin konuşma becerisiyle ilgili karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgular:

Tablo 7

Öğrencilerin Bir Konuşmaya Katılmayla İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
Anadili Türkçe olan biriyle konuşurken, anında ve akıcı şekilde kendinizi ifade edebilir misiniz?	12	13
Değişik durumların (olayların, fikirlerin) yararlarını ve zararlarını belirtebilir misiniz?	8	17

Sınıftaki 12 öğrenci ana dili Türkçe olan biriyle konuşurken, anında ve akıcı şekilde kendilerini ifade edebilmektedirler. Öğrencilerden biri ise konuştuğu zaman cümle bozukluğu ve cümlede eklerin kullanımında bazı yanlışları olduğunu belirtmektedir. (24) kodlu öğrenci şöyle ifade etmiştir: “Evet ifade edebilirim ama cümle bozukluğu olabilir. Eklerde de bazı yanlışlarım olabilir.”

Hayır cevabını veren 13 öğrenci, anında ve akıcı şekilde kendilerini ifade edemediklerini, ancak basit cümleler kurarak düşünerek cümle kurduklarını belirtmişlerdir.

Ö-13: “Hemen anında cevap veremiyorum. Biraz düşünüyorum. Bazen fikrimde Arapça cümleler kuruyorum ve daha sonra çevirerek söylüyorum. Bu da biraz zaman alıyor.”

Ö-7: “Türklerle konuştuğum zaman biraz panik oluyorum. Hocalarımızla o kadar Türkçe konuşmuyoruz. Belki pratik yapmadığımız için anında ve akıcı bir şekilde konuşamıyorum.”

Görüşme formunun konuşmayla ilgili ikinci sorusunda 8 öğrenci değişik durumların yararlarını ve zararlarını belirtebilmektedirler. Sadece 1 öğrenci istediği gibi veremediğini belirtmektedir. (22) kodlu öğrenci şöyle ifade etmiştir: “Evet ama istediğim gibi veremem yani %100 anlatamam.”

17 öğrenci ise değişik durumların yararlarını ve zararlarını belirtebilmekte zorlanmaktadırlar. Öğrenciler, Türkçeleri yeterli olmadığı ve durumların yararlarını ve zararlarını belirttikleri zaman da açıklamayı net bir şekilde yapamadıklarını ifade etmektedirler. Bu konuyla ilgili öğrencilerin görüşüne aşağıda yer verilmektedir:

Ö-11: “Hayır, çünkü daha bu seviyeye ulaşmadım. Pratiğim yok. Yapacağımı sanmıyorum.”

Ö14: “Yapsam da aklımdakini söyleyemem. Türkçem o kadar yeterli değil.”

Tablo 7’de görüldüğü üzere öğrencilerin çoğu sorun yaşadığı görülmektedir. Bu da öğrencilerin konuşmayla ilgili durumlarının iyi olmadığına işaret etmektedir.

4.1.4. Yazma

Öğrencilerin yazma becerisiyle ilgili karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgular:

Tablo 8

Öğrencilerin Yazma Becerisiyle İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
Sizi ilgilendiren konular hakkında açık ve ayrıntılı metinler yazabilir misiniz?	7	18
Belli bir görüşün lehinde ve aleyhinde gerekçeler öne sürerek metin yazabilir misiniz?	7	18

7 öğrenci onları ilgilendiren konular hakkında açık ve ayrıntılı metinler yazabilmektedirler. 18 öğrenci ise yazamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu maddeyle ilgili bazı öğrencilerin görüşüne aşağıda yer verilmektedir:

Ö-13: “O kadar ayrıntılı metinler yazamam. Yazsam bile kısa kısa cümleler kurarak yazarım. Yazım hatalarım olabilir.”

Ö-5: “Kompozisyon dersinde bile o kadar ayrıntılı metinler almıyoruz. Aldığımız birkaç kompozisyon metnini ezberliyoruz ve sınava gidiyoruz. Kompozisyon kurallarını basit bir şekilde aldık.”

Ö-8: “Yazım hatalarım olabilir. Noktalama işaretlerini daha kullanmasını iyi bilmiyorum. Türkçe’de cümle kurmak da o kadar kolay değil. İllaki yanlışlarım oluyor.”

Yazmayla ilgili ikinci maddede de yine 7 öğrenci belli bir görüşün lehinde ve aleyhinde gerekçeler öne sürerek metin yazabildiklerini ifade etmektedirler.

Aynı maddeyle ilgili 17 öğrenci bir görüşün lehinde ve aleyhinde bir metin yazmalarında zorlandıklarını ifade etmektedir. Öğrenciler kelime hazineleri olmadığını ve yazabilseler de görüşlerini tam olarak anlatamayıp birkaç cümleyle yazabildiklerini belirtmektedir. Bu maddeyle ilgili öğrencilerin görüşüne aşağıda yer verilmektedir:

Ö-14: “Hayır yazamam çünkü o kadar kelime hazinem yok. Yazsam da durumu bir iki cümleyle anlatırım.”

Görüldüğü üzere öğrencilerin büyük bir kısmı bir görüşün lehinde ve aleyhinde bir metin yazabilme düzeyi düşük olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulardan hareketle, Türkçe öğrenen öğrencilerin yazma becerilerinin düzeyi genel olarak iyi olmadığı görülmektedir.

4.2. Dilbilgisi

Öğrencilerin Dilbilgisi Alanıyla İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular:

Bu kısımda öğrencilerin yaşadıkları dil bilgisiyle ilgili sorunları ele alınmıştır.

Tablo 9

Öğrencilerin Sözcük Türleri Konusuyla İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
Sözcük türleri ve sözcük gruplarını öğrenme ve kullanmada (İsimler, Sıfatlar, Fiiller, Fiilimsiler, zamirler, zarflar, edatlar, bağlaçlar, ünlemler) zorlanıyor musunuz?	8	17

8 öğrenci sözcük türleri ve sözcük gruplarını kullanmada zorlanmadıklarını ifade etmiştir. 17 öğrenci ise sözcük türlerini kullanmada zorlandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler pratik yapmadıkları için karıştırdıklarını ve unuttuklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin görüşüne aşağıda yer verilmektedir:

Ö-10: “Ünlemin ne olduğunu zaten bilmiyorum. Bu konuyu dört sınıfta da almadık. İlk defa duyuyorum.”

Ö-8: “Evet kullanmada zorlanıyorum. Ünlem ve zamir gibi ekleri bazen nerde ve ne zaman kullanacağımı biliyorum. Pratik yapmadığım için de unutuyorum ve yanlış kullanıyorum.”

Ö-5: “Edatlarda karıştırıyorum. Cümle içinde hangisinin uygun olduğunu bilmiyorum.”

Ö-15: “Evet zorlanıyorum çünkü bağlaçları kullanmada karıştırıyorum.”

Ö-24: “Fiilimsiler konusu zor çünkü konuyu iyi anlayamıyorum.”

Ö-19: “Fiilimsi eklerinin kullanmasında zorlanıyorum çünkü ne zaman kullanmasını bilmiyorum. Ayrıca Arapçası ne olduğunu da bilmiyorum.”

Ö-22: “Fiilimsiler biraz zor çünkü bu konuyu yeni aldık ve ekleri biraz fazla. Öğrenmede bir sorun yok ama kullandığım zaman zorlanıyorum. Çünkü yeni eklerle karşılaşıyorum ve bu ekler bizim Türkmencede yok.”

Ö-4: “Sıfat fiillerinde zorlanıyorum. Ekleri biraz farklı, kullanması zor ve eklerini çabuk unutuyorum.”

Ö-9: “Zarf fiillerinde zorlanıyorum çünkü eklerini unutuyorum ve birbiriyle karıştırıyorum.”

Ö-13: “Fiilimsilerin tüm eklerinde zorlanıyorum çünkü karıştırıyorum ve kullanması az o yüzden çabuk unutuyorum.”

Ö-24: “Evet zorlanıyorum çünkü bu ekler ana dilimde yok ve konuşmada kullanmıyorum. Bu yüzden ekleri unutuyorum ve kullanmada zorlanıyorum.”

Ö-21: “Evet zorlanıyorum. Derste iyi anlıyorum ama kullandığım zaman zorlanıyorum. Mesela “ip” ekinin Arapçadaki karşılığını bilsem Türkçede de kullanmasını bilirim.”

Türkiye Türkçesini öğrenen öğrenciler, sözcük türleri ve sözcük grupları konusunda, oldukça sorunla karşılaşmaktadırlar. Yapılan görüşmede öğrenciler, en çok fiilimsi konusunda zorlandıklarını, bazen eklerin yanlış kullanılmasını ve isimden isim yapan ve isimden fiil yapan ekleri gibi konularda zorlandıklarını belirtmiştir. Bunun sebepleri öğrencilerin bu konunun Arapçada karşılığını bilmemeleri, Türkmenlerin ana dillerinde bu eklerin bulunmaması ve bu ekleri unutmalarıdır. Türkçe edatlar konusunda da öğrencilerin birçoğunun sorun yaşadığı anlaşılmaktadır. Yapılan görüşmede özellikle Arap öğrenciler sıfat, zamir, ünlem ve zarfta bazen zorlandıklarını, bazen de bunların eklerini yanlış kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10

Öğrencilerin Eklerle İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
----------	------	-------

Ekleri öğrenme ve kullanmada zorlanıyor musunuz? Neden? (Çokluk eki, İyelik ekleri, Durum ekleri, Olumsuzluk eki, Zaman ekleri, Şahıs ekleri, Soru eki).	14	11
--	----	----

Bölümdeki 11 öğrenci ekleri öğrenme ve kullanmada zorlanmadıklarını ifade etmiştir. 14 öğrenci ise zorlandığını belirtmiştir. Öğrencilerden biri Türkmen olduğundan dolayı ve diğeri de daha önceden Türkmenlerle yaşadığı, Türkmence bildiği için soru ekini bazen kullanmadıklarını ve “k” sesiyle biten bazı elerin Arapçadaki “خ” sesi gibi telaffuz ettiğini ifade etmiştir. Öğrencilerden birinin ifadesi şöyledir: “Bazen soru ekini kullanmıyorum çünkü alışık değilim ve unutuyorum. Bazen de konuştuğum zaman K sesiyle biten eklerde Arapçadaki “خ” sesi gibi telaffuz ediyorum.” (Ö-17). Bir öğrenci ise iyelik ve tamlama eklerini karıştırdığını belirtmiştir. Bir öğrenci de ad durum ekleri Arapçada farklı olduğu için karıştırdığını ifade etmiştir. Öğrencilerin görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

Ö-17: “Evet bazen ekleri karıştırıyorum. Mesela tamlayan ekleri ile iyelik ekleri arasında farkı ayırt edemiyorum.”

Ö-20: “Evet “ki” ekinde zorlanıyorum. Bazen bitişik bazen de ayrı yazılıyor. Onu fark edemiyorum. Bir de Türkçede isim hal ekleri Arapçadan farklı olduğu için kullanırken zorlanıyorum.”

Ad durum eklerinin kullanımı da öğrencilerde sıklıkla sorun yaratmaktadır. Arapçada “zamir-i muttasıl” ve “zamir-i munfasıl” şeklinde kullanılan bu ek Türkçedeki kullanılmasına benzememektedir. Türkmence bilen öğrenciler konuştukları zaman soru ekini bazen kullanmamaktadırlar. Türkmencede soru ekinin olmaması konuşma esnasında karışıklıklara neden olabilmektedir. Vurgu ile soru cümlesi kurmak Türkiye Türkçesi konuşurlarınca kimi zaman ayırt edilememektedir. Bu sorun çoğunlukla öğrencilerin bu eki unutmaları şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 11

Öğrencilerin Ses Bilgisiyle İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
Ses bilgisini öğrenme ve kullanmada zorlanıyor musunuz? Neden? (büyük ünlü uyumu, küçük ünlü uyumu, ünlü daralması, ünlü düşmesi, ünlü türetmesi, ünsüz benzeşmesi, ünsüz benzeşmesi, ünsüz düşmesi, ünsüz türemesi).	8	17

Bu konuda 17 öğrenci zorlanmadıklarını belirtmiştir. 8 öğrenci ise ses bilgisinde zorlandıklarını ifade etmiştir. Arapçada ünlüler hareketlerle gösterildiği ve Türkçe ünlülerinin telaffuzu kendilerine göre zor olduğu için ünlülerde zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ifadesine aşağıda yer verilmektedir:

Ö-18: “Seslerde ve seslerle ilgili konularda zorlandığımı söyleyebilirim. Çünkü seslilerin telaffuzu biraz zor.”

Ö-22: “Bu konuları birinci sınıfta almamıza rağmen şuana kadar kullanırken biraz zorlanıyorum. Çünkü Türkçenin sesleri biraz zor ve seslilerle ilgili her konuda zorlanıyorum.”

Arapçada ünlülerin harf ile değil hareketlerle (fetha, kesra, damme) gösterilmesi, Türkçede olan bazı harflerin Arapçada olmaması gibi nedenler öğrencilerin bu konuda sorun yaşamasına yol açmaktadır. Öğrenciler, Türkçedeki ünlü harflerin yazımı ve telaffuzu konusunda sorun yaşamaktadırlar. Öğrencilerin ünlü düşmesi konusu da zorluk noktalarından biri olmaktadır. Öğrenciler, ünlü düşmesinin bir kurala bağlı olmamasından dolayı zorlanmaktadırlar. Genel olarak ses bilgisi konusunda öğrencilerin çoğunun sorun

yaşamadıkları görülmektedir. Öğrencilerin bu konuyla ilgili önemli bir sorun yaşamaması bu konuya ağırlık verildiğini ve öğrencilerin durumlarının iyi olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 12

Öğrencilerin Sözcükte Anlam ve Anlam İlişkileriyle İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
Sözcükte anlam ve anlam ilişkilerini (Gerçek Anlam, Mecaz Anlam) öğrenme ve kullanmada zorlanıyor musunuz?	23	2

Öğrencilerin büyük oranı sözcükte anlam ve anlam ilişkilerini (Gerçek Anlam, Mecaz Anlam) öğrenmede sorun yaşadıkları görülmektedir. Sorun yaşayan öğrencilerin tümü bu konudan haberleri olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin ifadelerine aşağıda yer verilmektedir:

Ö-1: “Bu konunun ne olduğunu bile bilmiyorum. Şimdiye kadar bu konuyu almadık.”

Ö-23: “Daha önce derslerde bu konuyu işlemedik. Bu yüzden bu konuyla ilgili hiç bir fikrim yok.”

Ö-22: “Türkiye’de bir süre kaldığım için Türklerin mecaz anlam kullandıklarını görüyordum. Mesela bir Türk arkadaşım bana (Havadan sudan muhabbet etmek) cümlesini dedi ve doğrusu ben anlamadım. Bu konunun detaylarını bilmiyorum ve zor olduğunu da düşünüyorum.”

Ö-8: “Gerçek anlam tamam da ama mecaz anlam ne demek bilmiyorum.”

Öğrencilerin büyük bir kısmı bu konuyu daha önceden duymadıklarını belirtmişlerdir. Dört sınıfın dilbilgisi müfredatlarına bakıldığında da bu konunun müfredatta yer almadığı görülmüştür.

4.3. Dil Eğitimi

Öğrencilerin Dil Eğitimiyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular:

Tablo 13

Öğrencilerin Ana Dili Türkçe Olanlarla Aynı Ortamda Eğitim Almalarıyla İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
Ana dili Türkçe olanlarla aynı ortamda eğitim almanın sizin için sakıncası var mı?	2	12

Örnekleme katılan 25 öğrenciden 11 öğrenci ana dilleri Türkmence ve Türk kökenli oldukları için kendilerine bu madde sorulmamıştır. Bu soruya görüşünü veren öğrencilerin tümü ana dili Türkçe olanlarla aynı ortamda eğitim almaları sakıncaları olmadığını ve onlardan faydalandıklarını ifade etmişlerdir. 2 öğrenci ise Türkmenler ya da Türk soyluları konuşma dilleri Araplardan iyi olduğunu, her soruya onlar cevap verdiğini, kendilerini etkilediğini ve başka bir grupta olmalarını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin görüşü aşağıdaki gibidir:

Ö-11: “Her soruya onlar hemen cevap veriyor. Bu durumda beni olumsuz etkiliyorlar. Başka grupta olmalarını tercih ederim.”

Ö-4: “Bizden iyi konuşuyorlar ve her soruyu onlar cevaplıyor. Bu durumda hoca ders anlatıldı diye başka konuya geçiyor veya dersi bitiriyor. Ayrı grupta olmaları daha iyi olur.”

Bazı öğrencilerin görüşlerine göre Türk soylu öğrencilerinin eğitim seviyeleri Arap öğrencilerinden daha yüksek olduğu için başka bir grupta eğitim almaları daha iyi olduğu görülmektedir. Ama genel

olarak Arap öğrencilerin birçoğu Türk soylu olan öğrencilerden konuşmakta, pratik yapmakta yararlandıkları, Türk soyluların diksiyonları düzgün olduğu için de faydalandıkları ve aynı ortamda eğitim almaları onlar için sakıncası olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 14

Öğrencilerin Dil Becerilerinden Hangisinde Zorlandıklarıyla İlgili Görüşleri

İfadeler	Okuma	Konuşma	Yazma	Dinleme	Dilbilgisi	Zorlanmıyorum Hepsine
Okuma, konuşma, yazma, dinleme ve dil bilgisi alanlarının en çok hangisinde sorun yaşıyorsunuz?	0	9	0	3	9	4
Size göre, sınıfınızda dört dil becerisinden hangisine daha fazla önem verilmektedir?	3	5	0	0	10	7
Siz, dört dil becerisinden hangisine daha fazla önem veriyorsunuz? Neden?	0	20	0	0	0	5

Tablo 14'ün birinci sorusunda görüldüğü gibi 9 öğrenci konuşma, 3 öğrenci dinleme becerisinde ve 9 öğrenci dilbilgisinde zorlanmaktadır. Öğrencilerin yüksek bir oranı dinleme becerisi ve dilbilgisinde zorlandıklarını beyan etmişlerdir. Dinleme becerisinden zorlanan öğrenciler, bir Türk filmi izlediklerinde ve Türklerle konuştukları zaman anlamada zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bir öğrencinin ifadesi şöyledir:

Ö-12: “Dinlemede zorlanmamın nedeni bu dili konuşan Türkler hızlı konuştukları içindir. Bazen Türk filmlerini iyi anlamıyorum.”

Dilbilgisinde zorlanan öğrenciler ise dilbilgisinde bir sürü ek olduğu için zorlandıklarını belirtmişlerdir. (20) kodlu öğrencinin ifadesi şöyledir: “dilbilgisinde çok fazla ek var. Bu ekleri hep karıştırıyorum. Bir grup eki ezberlediğimde diğerlerini unutuyorum. Bize pratik lazım.”

Sınıfta hangi beceriye önem verildiği ile ilgili 3 öğrenci okumaya, 5 öğrenci konuşmaya, 10 öğrenci dilbilgisine ve 7 öğrenci hepsine önem verildiğini ifade etmiştir.

Tablodaki üçüncü soruyla ilgili de öğrencilerin büyük oranı konuşma becerisine önem verdikleri anlaşılmıştır. Diğer öğrenciler ise tüm beceriler birbirinin tamamı olduğu için tüm becerilere önem verdiklerini ifade etmişlerdir. (2) kodlu öğrenci, konuşmayı becerdiği zaman diğer beceriler kolaylaştığını belirtmiştir. öğrencinin görüşü şöyledir: “Konuşmaya önem veriyorum çünkü konuşma bilsem diğeri de konuşmayla kolaylaşır.” Öğrencilerin bazıları da tüm dersler veya beceriler birbirine bağlı olduğu için becerilerin tümüne önem verdiklerini beyan etmişlerdir. Öğrencilerden bazılarının görüşüne aşağıda yer verilmektedir:

Ö-23: “Ben hepsine önem veriyorum. Çünkü hepsi önemli ve birbirine bağlı.”

Ö-18: “Çünkü bir beceriyi bilmediğimizde dilimiz mükemmel olmaz.”

Ö-15: “Bölümde bir dersi almadığımız zaman diğer dersleri de etkiliyor. Hepsi birbirine bağlı ve hepsi önemlidir. Yüksek lisansa girdiğimiz zaman tümüne ihtiyacımız olur.”

Tablo 15

Öğrencilerin YL Eğitimine Hazır Olup Olmadıklarıyla İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
Mezun olduktan sonra Türkiye'de yüksek lisans eğitimi ya da okullarda Türkçe öğretmeni olmak için kendinizi hazır hissediyor musunuz?	12	13

Örnekleme katılan Türk Dili ve Edebiyatı bölümündeki öğrencilerin 13'ü kendilerini yüksek lisans eğitimi için kendilerini hazır hissetmediklerini belirtmiştir. Kendilerini yüksek lisans eğitimi için hazır hissetmeyen öğrencilerin bir kısmı öğretim yöntemleri eğitiminden geçmek şartıyla ilköğretim okullarında ve bazıları da liselerde öğretmen olmak için hazır olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Ö-1: “Doğrusu kendimi yüksek lisan eğitimi için hazır hissetmiyorum. Çünkü duyduğuma göre yüksek lisans eğitimi lisans eğitiminden çok farklıdır.”

Ö13: “Hayır, okullarda Türkçe öğretmeni olabilirim. Ama bize öğretim yöntemleri kursu gerek. Edebiyat fakültesine bağlı olduğumuz için öğretim yöntemleri dersi bizde yok.”

Verilerin sonucuna göre öğrencilerin büyük kısmı, yüksek lisans eğitimi için dil bilgisi, konuşma ve anlama becerileri daha yeterli olmadığından kendilerini daha hazır görmedikleri anlaşılmıştır. Öğrencilerin tümü öğretim yöntemleri dersine ya da kursuna ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir.

4.4. Öğretim Elemanları

Öğrencilerin Öğretim Elemanlarıyla İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular:

Tablo 16

Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Öğretmenin Türk Olup Olmamasıyla İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
Türkçe öğrenirken öğretmenin Türk olmamasını ister misiniz?	10	15
Bazı derslerde (örneğin konuşma) öğretmenin tamamen Türkçe konuşmasını ister misiniz?	20	5
Öğretmenlerinizin size birden fazla ders vermesi sizin için çakıncası var mı?	21	4

Öğrencilerin 10'u Türkçe öğrenirken öğretmenin Türk olması gerekliliğini onaylamışlardır. Öğrenciler, Türkçe ve Türk kültürünü daha iyi anlatan Türk öğretmen olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerden bazılarının görüşleri aşağıda yer verilmiştir:

Ö-21: “Hocamızdan en azından biri Türk olması gerek. Çünkü hocamız Türk olsa aramızdaki ortak dil Türkçe olur ve böylece Türkçeyi hızlı bir şekilde öğrenirim.”

Ö-18: “Hocaların bazıları Türk olsa daha iyi olur. Çünkü dili ve o dilin seslerini sahibinden öğrenmek daha iyi olur.”

Ö-20: “Türkçenin özelliklerini ve kültürünü bilmek için Türk olsa daha iyi olur.”

Bu verilerden hareketle öğrenciler Türkçe ve kültürünü, Türkçenin seslerini ve özelliklerini daha iyi anlamak ve öğrenmek için bölümdeki öğretim elamanlarının bazıları Türk olmaları gerekildiği anlaşılmaktadır.

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme katılan öğrencilerin büyük oranı derslerde her zaman Arapça konuşan öğretmen olmasını istemediklerini ifade etmişlerdir. Öğrenciler, öğretmen Arapça konuştuğu halde her zaman kendisiyle Arapça konuştuklarını, anlatamadıkları soru ya da durumu Arapça konuşma mecburiyetinde olacakları ve Türkçeyi daha yavaş öğreneceklerini belirtmişlerdir. Bazı öğrencilerin görüşü şöyledir:

Ö-16: “Hayır hocam Arapça konuşmasını istemem. Çünkü her zaman onunla Arapça konuşurum.”

Ö-15: “Hayır istemem. İngilizce bilmesini bile istemem. Dilimiz ve kulağımız Türkçeye alışsın diye.”

Ö-20: “Hayır istemem. Çünkü anlatamadığım ya da anlamadığım bir konuyu Arapça sormaya ve konuşmaya mecbur olurum.”

Ö-9: “Birinci ve ikinci sınıflarda evet isterdim ama şimdi hayır istemem. Çünkü onunla her zaman Arapça konuşurum ve Türkçeyi iyi bir şekilde öğrenemem.”

Tablo 16 ve öğrencilerin görüşlerine bakıldığında, öğrenciler derslerde öğretmenlerini anladıkları ve Türkçeyi daha iyi ve hızlı bir şekilde öğrenmeleri için öğretmenin daima Arapça konuşmasını istemedikleri görülmektedir.

Musul Üniversitesi'ndeki Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyelerinin sınırlı olması öğrenciler için yine büyük bir sorundur. Bilindiği üzere her ders bir bilim dalına aittir. Türkçe branşlı bir öğretmen edebiyat dersinde, ya da bir edebiyatçı Osmanlıca veya Türkçe dersinde başarılı olmayabilir. Bölümde branş eksikliği için öğretim üyeleri branşa bakmadan tüm dersleri vermektedirler. Tabloda görüldüğü gibi 21 öğrenci öğretmenin birden fazla ders vermesini bir sorun olarak belirlemiştir. Öğrencilerin görüşlerine gelince, bazılarının aşağıda verilmiştir.

Ö-2: “Bölümdeki öğretmenler bize birden fazla ders vermektedir. Birinci sınıftan şimdiye kadar aynı öğretmenler farklı dersler bize veriyor. Bir öğretmen bazen dil bazen de edebiyat veriyor. Bazen aynı öğretmen art arda bize farklı 3 ders veriyor. Bu durum bizi olumsuz etkiliyor.”

Ö-18: “Öğretmenin belirli dersler ve branşıyla ilgili verdiğinde öğretmen de daha çok başarılı olacağını düşünüyorum.”

Ö-23: “Bazı öğretmenler tüm sınıflara farklı alanlarla ders vermektedir. Bunun bir sorun olduğunu düşünüyorum.”

Veriler ve öğrencilerin görüşü dikkate alınarak öğreticinin belirli dersler ve branşıyla ilgili ders vermesi daha yararlı olduğu düşünülmektedir.

4.5. Materyal

Öğrencilerin Materyalle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular:

Tablo 17

Öğrencilerin Materyal İle İlgili Görüşleri

İfadeler	Evet	Hayır
----------	------	-------

Ders kitaplarınızla ilgili sorun yaşıyor musunuz?	19	6
Derslerde yeterince sözlü ve görüntülü materyal kullanılıyor mu?	0	25
Derslerde radyo, televizyon, bilgisayar gibi araçlar yeterli derecede kullanılıyor mu?	0	25
Bölümde öğretilen bazı derslerin gereksiz olduğunu düşünüyor musunuz?	21	4

Öğrencilerin ders kitaplarıyla ilgili sorunları, birçok kitabın eksikliği, bazı derslerin kitabı olmadığı ve bazı kitapların eski olmasıdır. Tablodaki birinci soruyla ilgili öğrencilerin görüşü şöyledir:

Ö-5: “Bize verilen kitaplar çok eski. Yazıları silinmiş bile.”

Ö-8: “Çeviri dersinin kitabı yok. Şimdiye kadar çeviri yöntemlerini bilmiyoruz. Çeviri dersinde bize verilenler sadece cümle ve kelimelerin Arapçasını ezberlemektir.”

Ö16: “Birçok dersin kitabı yok. Çeviri ve dilbilgisi gibi. İkinci şey de kitap olmadığı için hocalarımız birçok defa bize daha önceden verilmiş konular veriyor.”

Örnekleme katılan tüm öğrenciler, derslerde sözlü ve görüntülü materyaller kullanılmadığını onaylamıştır. Yine tüm öğrenciler derslerde radyo, televizyon ve bilgisayar gibi araçlar da kullanılmadığını belirtmişlerdir.

Yukarıdaki tablonun son sorusuna gelince öğrencilere Bölümde öğretilen bazı derslerin gereksiz olduğunu düşünüyor musunuz? sorusu verilmiştir. Öğrencilerin 21'i "Evet, gereksiz dersler olduğunu düşünüyorum" cevabını vermiştir. Görüşmede öğrencilere hangi derslerin gereksiz olduğu sorulduğunda bazı öğrenciler şöyle ifade etmiştir:

Ö-7: “Üçüncü sınıfta haftada bir saatlik Farsça dersimiz vardı. Bu dersten hiç bir şey anlamadım ve faydalanmadım. Bu dersin gereksiz olduğunu düşünüyorum.”

Ö-21: “Farsça ve İngilizce dersinin gereksiz olduğunu düşünüyorum. İngilizce dersi iki yıl olsa tamam da ama dört yıl olması gereksiz.”

Evet cevabını veren 21 öğrenci, bölümde öğretilen gereksiz dersler arasında Farsça ve İngilizce derslerinin gereksiz olduğuna anlaşılmıştır.

Tablo 18

Öğrencilerin Hangi Müfredatın Tercih Ettikleriyle İlgili Görüşleri

İfadeler	Bölüm müfredatı	TÖMER setleri
Hangisini tercih edersiniz? Bölümde öğretilen temel dersler ya da TÖMER setleri (Ankara Ü. Yeni Hitit Seti, Gazi Ü. TÖMER Seti, Yunus Emre Yedi İklim Seti, vb.)	0	25

Yukarıdaki tabloya bakıldığında öğrencilerin tümü TÖMER setlerinin içindeki bilgi ve yöntemler bakımından bölümde okutulan derslerden daha iyi olduğunu ve TÖMER setlerinin tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu soruyla ilgili (20) kodlu öğrencinin görüşü şöyledir: “Video konferansta Yeni Hitit kitabında okuyorduk. Bu kitapta hem dilbilgisi hem de konuşma, dinleme, yazma ve okuma becerileri vardı. Alıştırmaları çok yararlı. Kitap basitten karmaşığa gidiyor. İçindeki metinler çok yararlı ve öğreticidir. Kitapta bir sürü yeni kelime ve bilgiler var. Gazi TÖMER'i de görmüşüm. O da Yeni Hitit gibi öğretici ve yararlıdır.” Örnekleme katılan öğrenciler üçüncü sınıftayken Ankara Üniversitesi TÖMER'de okutulan Yeni Hitit setinin Bilkent Üniversitesi tarafından video konferans yoluyla öğrencilere verildiği için öğrenciler bu seti yakından tanımaktadır. Bazı öğrenciler de Gazi TÖMER'i ve bazıları da Yunus Emre Yedi İklim setini tercih etmiştir.

5. Sonuç ve Tartışma

Türkçe öğrenmek için Türkçe bölümüne gelen Arap ve Türkmen öğrencilerin Türkçe öğrenirken sorun yaşayıp yaşadıklarını tespit etmeye dönük olarak hazırlanan bu çalışmada, 25 öğrenciye yarı yapılandırılmış görüşme formu sunulmuş ve bu formda öğrencilerden, Türkçenin özelliklerine ilişkin olarak verilen konu başlıklarının onlar için sorun yaşayıp yaşamadıkları ve nedenini belirtmeleri istenmiştir.

Türkiye Türkçesini öğrenen Musullu öğrenciler; yeni bir ses düzeni, sözdizimi, kendi ana dillerinden farklı bir anlam evreni, anlatım biçimleriyle karşılaşır ve ister istemez bunları kendi ana dilleriyle karşılaştırırlar. Dil bilgisi yapılarını çözümleme yoluna giderler, çeşitli sorunlarla karşılaşır. Sadece dil bilgisi konusunda değil, dinleme-anlama, okuma-anlama, yazma, konuşma gibi konularda da öğrenme deneyimleri yaşarlar ve çeşitli sorunlarla karşılaşırlar.

Türkçe öğrenen Musullu öğrenciler, dil bilgisinden kaynaklanan sorunlara ilişkin, ünlemler, edatlar, bağlaçlar, zarflar, dolaylı anlatım, sözcük türleri, ses bilgisi, zamanların kullanımı ve en çok fiilimsilerde ve mecaz anlamda oldukça sorun yaşamaktadırlar. Öğrenciler en çok zarf ve sıfat fiillerinde, öğrenme ve kullanımında zorluk yaşamaktadır. Ayrıca öğrencilerin “ve, ile, kadar, dan... a kadar, için, fakat, ama” gibi bağlaçlarda sorun yaşadıkları anlaşılmaktadır. Arapça cümleler Türkçe cümlelere göre genellikle çok daha uzun olduğu için, farklı bağlaçlar aynı cümle içinde farklı yerlerde kullanılmakta ve böylece beş-altı satırdan oluşan, tek yükleme bağlı uzun cümleler ortaya çıkmaktadır. Bu alışkanlık Iraklı öğrencilerin söz söyleme ve yazı yazma kabiliyetinin bir göstergesi olarak görülmektedir. Türkçenin dil özelliklerine ilişkin yaşanan sorunlar, öğrencin de çeşitli konularda problem yaşadıkları görülmüştür. Telaffuz konusunda daha çok Arap öğrenciler problem yaşarken sözcüklerin kullanım yeri, sözcüklerin anlamı, ortak sözcükler, tamlamalar ve zamanlar konusunda öğrencilerinin sorun yaşadığı anlaşılmaktadır. Türkçe ve Arapça farklı bir dil ailesine bağlı olmaları, Türkçe eklemeli bir dil olması ve Arapçada eklerin tam tersine kullanılması bu sorunların sebebinin bildirmektedir.

Ayrıca, öğrenciler bu konuları öğrenirken konuların hangi ana başlık altında olduğunu bilmemektedir. Öğrenciler, Türkçe gramerinin konuları Arapça gramerinin konuları gibi sıralı bir şekilde olmadığını, konuların birbirine bağlı olamamasını belirtmektedir. Ayrıca Arapça cümle yapısı Türkçeye göre daha uzun olmasıdır. ‘ve, ama, fakat’ bağlaçları ile cümleleri istedikleri kadar uzatabilmektedirler. Bu durumu ana dillerinden Türkçeye aktarıldığında yanlış ve cümle bozukluğuna uğramış olmaktadır. Emiroğlu (2014) çalışmasında, öğrenciler en çok fiilimsi, edat, bağlaç, deyim, yansıma ve ikilemelerde zorlandıklarını ve verdikleri örneklerin de bu noktada yeterli ve başarılı olmadıklarını ortaya çıktığını sonuçlamıştır.

Arapça isim tamlamaları, öğrencileri etkilediği görülmektedir. Arapça isim tamlamasında Türkçedeki yapının tam tersi bir durumdur. Türkçede bulunan nın/-nin ilgi eki Arapçada bulunmamaktadır. Bu yüzden öğrencilerin yanlış cümleler kurmalarına neden olmaktadır. Tamlamalar; Türkçe cümle yapısı açısından ve öğrencilerin pek çoğunun ana dillerinin Türkçe dil ailesinden farklı olması açısından öğrenmekte oldukça zorlandıkları bir konudur. Bu da tamlama eklerinin kullanımını zorlaştırmakta, dolayısıyla da sorun yaşanmasına sebep olmaktadır. Bölükbaş da (2011) çalışmasında Arap öğrenciler, Türkçe ad tamlamalarını kendi ana dillerinin etkisiyle tam ters olarak kurduklarını sonuçlamıştır.

Öğrencilerin Türkçe öğrenirken zorlandığı konulardan biri de eklerin kullanımıdır. Arap öğrenciler kadar Türkmen öğrenciler de ekleri kendi ana dilinde nasıl kullanılıyorsa Türkiye Türkçesini konuşurken de o şekilde kullanmaktadırlar. Bilindiği gibi Türkçe, Ural-Altay dil ailesinden ve eklemeli diller grubundan olduğu için Öğrencilerin Hami-Sami dil ailelerinden olması, bu konuda sorun yaşadıkları sebebi olarak gösterilebilir. Bu sorunlar çoğunlukla öğrencinin bu eki unutması şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin haber ve dilek kiplerinin kullanımında özellikle Arap öğrencilerin en çok sorun yaşadıkları zaman belirsiz geçmiş zamandır. Çünkü Türkçede işlek olarak kullanılan belirsiz geçmiş zaman, Arapçada ek ile karşılanan ve sık kullanılan bir zaman değildir. Araplar, Türkçedeki belirsiz geçmiş zaman kipiyle ifade edildiği belirli geçmiş zaman kipi ile ifade etmektedirler. Ayrıca Arapçadaki şimdiki zaman kipinin Türkçedeki şimdiki zaman, geniş zaman ve gelecek zaman için kullanılması, Arap öğrencilerin bu zamanları birbirinin yerine kullanarak bir sorun yaratmaya neden olmaktadır. Türkmen öğrenciler ise, görülen ve öğrenilen geçmiş zaman kiplerinde oldukça zorlanmaktadır. Çünkü Türkmenler konuşurken çoğunlukla öğrenilen geçmiş zaman kipi kullanarak muhatap olmaktadır. Bu durum Türkçeyi öğrenip ve kullanırken bazen öğrenilen geçmiş zaman kipini daha sık kullanmaktadırlar. Şahin (2013) yaptığı çalışmada da, eklerden özellikle çokluk eki, soru eki ve olumsuzluk ekini hemen hemen tüm öğrencilerin kavradıkları ancak şahıs, iyelik, durum ve zaman ekleri ile ek fiili doğru örneklendiremedikleri ve tam olarak kavrayamadıkları anlaşılmıştır.

Bazı eylemlerde ünlü düşmesi ya da değişmesi de zorluk noktalarından biri olmaktadır. Özellikle Arap öğrenciler bu konu bir kurala bağlı olmasından dolayı zorlanmaktadırlar. Öğrenciler bu problemi aşmak için ünlü düşmesine uğrayan kelimeleri ezbere almaktadırlar. Emiroğlu (2014) yaptığı çalışmada da şöyle sonuçlandırmıştır: “ses bilgisi başlığı altındaki konuların onları ne derece zorladığını belirtirken çok zorlanırım ve biraz zorlanırım derecelerini ağırlıklı olarak işaretlemişlerdir. Verdikleri örnekler de yaptıkları derecelendirmeyi yansıtmaktadır. Örnekler incelendiğinde öğrencilerin, dildeki ses olaylarından ünlü daralması, ünlü düşmesi, ünsüz düşmesi ve ünsüz türemesi olaylarını kavrayamadıkları anlaşılr.”

Öğrenciler, gerçek anlam konusunu iyi anlamışlardır. Özellikle Türkmen öğrencilerin verdikleri cevaplarında hiç zorlanmadığını belirttirerek, Türkmen öğrenciler kadar biraz zorlanırım diyen Arap öğrencilerin de, hemen hemen öğrencilerin sözcükte anlam ve anlam ilişkileri konusunda genel bir değerlendirme yapılacak olursa öğrencilerin, bu konuda önemli bir sorun yaşamadıkları görülmektedir. Ancak öğrencilerin tümü mecaz anlamda zorlandıkları görülmüştür. Bölüm müfredatında mecaz anlamın yeri olmadığı ve öğrencilere bu konuyla ilgili kısa bir bilgi de olsa verilmediği anlaşılmaktadır. Özyürek (2009) çalışmasında da dinleme becerisinde, öğrenciler günlük hayatla ilgili ifadeleri anlamakta zorluk çekmemekle birlikte yine sözcüklerin mecaz ve yan anlamlı kullanımlarını, atasözlerini, deyimleri anlamakta zorlandıklarını ifade etmiştir.

Ana dili Türkçe olanlarla aynı ortamda eğitim almanın, Arap öğrencilerin tümünün Türkmen öğrencilerden konuşmakta, pratik yapmakta yararlandıkları, Türkmenlerin diksiyonları düzgün olduğu için de faydalandıkları ve aynı ortamda eğitim almaları onlar için sakıncası olmadığı anlaşılmaktadır.

Materyal ile ilgili de öğrenciler oldukça sorun yaşamaktadır. Öğrenciler, bazı kitapların eski baskılı olduğunu, dilbilgisi, kompozisyon, Türk edebiyatı ve çeviri gibi kitapların hiç olmadığı, Farsça ve İngilizce derslerinin gereksiz olduğu, öğretim üyeleri derslerde sözlü ve görüntülü materyaller kullanmadıklarını belirtmiştir. TÖMER setlerindeki metinler ve dil bilgisi konuları basitten karmaşığa giden bir yapıda ve öğrenenlerin düzeylerine göre tanımlanmış olması için öğrencilerin tümü bölümdeki ders müfredatlarının yerine TÖMER setlerinin daha uygun, daha iyi Türkçe öğretici ve modern öğretim yöntemlerinin taşıdığı olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin, okuma, konuşma, yazma, dinleme ve dil bilgisi alanlarından, konuşmada, yazmada, dilbilgisinde ve en çok sorun yaşadıkları dinleme becerisinde zorlandıkları görülmektedir. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda dinleme sorunlarının daha çok konuşmacıdan kaynaklandığı yönünde bir sonuç ortaya çıkmıştır. Ancak dinleyicinin de en az konuşmacı kadar dinleme sürecinde pay sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan konu ve ortam gibi dinlemeyi etkileyen diğer sorunlar da görüşlere yansımıştır. Göndericiden kaynaklanan sorunlar içerisinde göndericinin konuşma biçimi ve konuşma tekniklerine ait bilgisinin ve davranışlarının ağırlıklı olarak sorun oluşturduğu görülür. Göndericinin üslubundan kaynaklanan hatalar içerisinde dilin kullanımı ve hız derecesi sorunlardan biri olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının ders esnasında ve dersi anlatma sırasında çoğu zaman Arapça konuşması, Türkçe konuşurken de hızlı konuşması ve bölüm dışında insanların Arapça konuşması veya Türkmenlerin telaffuz hataları yapmasının dinleyici tarafından olumsuz karşılanacağı ve bunların dinleme sorunları oluşturacağı sorunların başında görülmüştür.

6. Öneriler

Yukarıda belirtilen sorunlara çözüm teklifleri olarak şunlar önerilebilir:

Türkçe ile Arapçanın gramer yapısının farklı oluşundan dolayı bölümdeki öğrenciler Türkçe öğrenirken zorlanmaktadır. Bu sorunun giderilebilmesi için öğreticinin Arapçaya vakıf olması ve Türkçenin homojen öğretilmesi gerekir. Arapça özelliklerinin göz önüne alınması gerekmektedir. Bunun için de öğrencilere, Araplara özel yazılan Türkçe öğretimi kitapları verilmez. En azından öğreticiler öğrencileri, bu kitapları sağlamaları için yönlendirmelidir.

Türkçenin en iyi şekilde öğretilmesi için Türkçe ile Arapça dili arasındaki fonetik, morfoloji ve sentaks farklılıkların ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu farklılıkları hem öğretmenin hem de öğrencinin bilmesi, Türkçenin öğretimi ve öğrenimini kolaylaştıracaktır.

Dilbilgisi sorunlarını en aza indirmek için öncelikle öğrencinin kendi dilinin gramerini iyice kavraması, bu konuda eksiklerini tamamlaması öğütlenmelidir.

Dil öğreticisi, derslerinde başka dillerle karşılaştırma yapma konusunda, Arapça gramerini tam olarak bilmesede de bu dilin özelliklerini bilen öğretici daha verimli sonuçlar alacaktır. Yani dilbilgisi dersinde olduğu gibi öğretici, en azından Arapça gramerinin ana başlıklarını bilmelidir.

Öğrencilerin zorlukları ekler üzerinde yoğunlaşmasından dolayı, Türkçe öğretiminde özellikle birinci sınıflardan öğrencilerne Türkçenin eklemli bir dil olma mantığının üzerinde durulmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Büyük ünlü uyumu, hal ekleri, soru eklerinin yazımı, noktalama işaretlerinin yazımı öğrencilerin kavramakta zorlandıkları konular arasındadır. Bu bağlamda Türkçe öğreticileri bu konularla ilgili olarak sınıf içi çalışmalara ağırlık verebilir. Her uygulamadan sonra öğrencilerin yanlışlarını doğru şekilleriyle tahtaya yazarak göstermeleri, özellikle noktalama ve yazım kurallarına dikkat ederek öğretim açısından gereklidir. Böyle yapılması hem kelimelerin doğru yazılmasını sağlar hem de hataları önleme imkânı olur. Öğrencilerin yaptıkları yanlışları sınıf içinde düzeltmek aynı yanlış yapan diğer öğrenciler açısından yerinde bir uygulamadır.

Ders içerisinde okutmanların en azından %90 Türkçe konuşması ve konuşurken de daha yavaş ve anlaşılır bir şekilde konuşmasıyla öğrencilerin, bu konuşmaların daha rahat anlaması sağlanabilir ve sonuçta da konuşabilmesi sağlanır.

Öğretim dilinin dersin anlatımı ve sunumu sırasında anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için öğretmenler öğrencilerle abartılı ve süslü cümleler kurmamalı, öğrenciler tarafından anlaşılmayacak olan yabancı kelime, kavram ve tamlamalar kullanılmamalıdır.

Sınıf içinde öğrencilere çok sayıda söz hakkı ve konuşturmak özgüven kazanmaları bakımından yapılması gereken bir uygulamadır.

Türk dili öğretiminde her bir beceri (dinleme, konuşma, okuma, yazma), özellikle çeviri dersi ve hatta edebiyat dersi için oyun etkinlikleri uygulanmalıdır. Oyun, bireyler arasındaki etkileşimi hızlandıran cesaretlendiren, bireyi etkileşime zorlayan eğlenceli ve eğitici bir aktivitedir. Özellikle, öğrencilere, en kısa zamanda, en etkili ve anlamlı bir şekilde kelime öğretimi oyunlarla sağlanabilir.

Öğrencileri dört alanda (konuşma, dinleme, okuma, yazma) yeterli duruma getirmek için alıştırmalar bu amaca yönelik olmalıdır.

Öğrencilerin değişik sınıflarına yönelik sadeleştirilmiş hikâye, roman gibi kitap olmalıdır.

Öğrencilere Türkçe öğretiminde yoğun olarak işitsel materyallerle ders etkinlikleri düzenlenmelidir. Bunlar radyo, televizyon, ses bantları ve karaoke olabilir.

Öğrencilerin olabildiğince çok kitap, gazete, dergi okumaya teşvik etmek ve bir gün sonra okuduklarını, dinlediklerini ve yaşadıklarını anlattırmak gibi ufak organizasyonlar ve uygulamalar vazgeçilmez dil eğitimi aracıdır.

Bölümdeki öğrencilerin seviyesine uygun olan gazete, dergi gibi güncel yayınlar derslerde kullanılmalıdır. Çünkü güncel yayınların dili öğrencilerin anlayabileceği dile daha yakındır. Sınıfta öğretmen tarafından tiyatro metinleri, şiirler, köşe yazıları aracılığıyla sesli okuma yaptırılmalıdır. Öğrencilere kalıp ifadeler, şarkılar ve tekerlemeler ezberlettirilmeli. Sesli okumanın dinleme konuşma gibi becerilere yeri geldikçe bağlantısı kurulmalıdır. Bu durum hem öğrencileri okumaya teşvik edecek hem de Türkçenin ses özelliklerini öğrencilerin kavramasını sağlayacaktır.

Öğretici, kelimelerin öncelikle temel anlamlarını öğretmeli. Benzer uygulamaları deyimler içinde uygulamalı.

Öğretici, yapılan yanlışları olağan üstü karşılamalı, sabırsızlık göstermemeli.

Günlük konuşmalar için kısa cümleler ezberletilerek işe başlanmalı, konu geliştikçe cümleler daha uzun ve karmaşık olmalı, birinci sınıftan dördüncü sınıfa basitten zora doğru bir eğitim yolu izlenmelidir.

Irak'taki Türkçe bölümleri için bir ortak müfredat uygulanmalıdır. Bölümdeki ders müfredatı ya temel olarak yenilenmeli veya değiştirilmeli ya da TÖMER setlerinin biri uygulanmalıdır. Ders kitaplarının hazırlanmasında Türkçenin daha etkili ve hızlı bir şekilde öğrenilecek şekilde metin ve uygulamalara yer verilmesi yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

BÖLÜKBAŞ, Fatma. Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/3, 2011.

Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi - Öğrenim, Öğretim ve değerlendirme. TC Milli Eğitim Bakanlığı Çevirisi, Telc Yayınları, Frankfurt/Main, Almanya. 2012.

EMİROĞLU, Selim. Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Türkçenin Dil Bilgisi ve Yazım Özellikleri ile İlgili Karşılaştığı Zorluklar. International Journal of Language Academy, Volume 2/3 Autumn, 2014, ss. 99-119.

ERGİN, Muharrem. Türk Dilbilgisi. Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1972.

ÖZYÜKER, Rasim. Türk Devlet Topluluklarından Türkiye Üniversitelerine Gelen Türk Soylu Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenimlerinde Karşılaştıkları Sorunlar. International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/3, ss. 1810-1862, 2009.

YAĞMUR ŞAHİN, Esin. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ek Yanlışları. Tarih Okulu Dergisi (TOD), Yıl 6, Sayı XV, ss. 433-449, Eylül 2013.

YILDIRIM, Ali. & ŞİMŞEK, Hasan. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayınları, Ankara, 2008.

RESOURCES

BOLUKBASH, Fatma. Evaluation of Turkish Written Expression Skills of Arab Students. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/3, 2011.

Common European Framework of Reference for Languages - Learning, Teaching and Assessment. TR Ministry of National Education Translation, Telc Publications, Frankfurt/Main, Germany. 2012.

EMIROGLU, Selim. The Difficulties Encountered by Foreign Students Learning Turkish in their Written Expressions Related to Grammar and Spelling Features of Turkish. International Journal of Language Academy, Volume 2/3 Autumn, 2014, p. 99-119.

ERGIN, Muharrem. Turkish Grammar. Boğaziçi Publications, İstanbul, 1972.

OZYUREK, Rasim. Problems Encountered by Foreign Students of Turkish Origin from Turkish State Communities in Turkish Universities. International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/3, ss. 1810-1862, 2009.

YAGMUR SHAHİN, Esin. Additional Errors in Written Expressions of Students Learning Turkish as a Foreign Language. Journal of the School of History (TOD), Year 6, Issue XV, pp. 433-449, September 2013.

YILDIRIM, Ali. & SHİMSHEK, Hasan. Qualitative Research Methods in The Social Sciences. Seçkin Publications, Ankara, 2008.